

Franco

Taler

Arnulf Øverland

Dato

2 mars 1946

Sted

Tale ved studentenes
demonstrasjon

- 1 I fem år har verden vært i krig, og der har flytt mere blod enn nogensinne i
menneskehetens historie. Hva er det da vi har kjempet for i disse fem årene?

- 5 Tyskland er slått ned og ligger avmektig, de allierte nasjoner har seieren i sin
hånd, folkene ånder ut og tenker at nu er alt over, nu er alt vel.

Men i Spania hersker den dag i dag det samme diktatur, den samme rettløshet,
den samme terror, som vi ikke vilde tåle av Tyskland.

- 10 Da Franco kom til makten, var det ved å mobilisere en hær av marokkanere og
ved å tilkalle hjelp fra Mussolini og Hitler. Og ved disse fremmede tropper vant
han en blodig seier over sitt eget folk.

- 15 Der var mange krefter i Spania som støttet ham. Hele den katolske kirke, alle
store godseiere sluttet op om ham, og de fleste offiserer. Som i alle
tilbakeleggende og feudale land, tilhørte jorden i Spania en fåtallig klasse av
godseiere; og mens landarbeiderne levde i dypeste armod, hadde godseierne sine
rikelige inntekter av deres arbeide. Men den største godseier og den største
profitør i Spania, det var den katolske kirke.

- 20 Nu var der i parlamentet, i Cortez, nettopp vedtatt en jordreform som vilde ha
skaffet landarbeideme levelige vilkår. Da var det at fedrelandskjærligheten og
gudsfrykten fant hverandre: Et parlamentarisk folkestyre, det måtte føre til kaos;
og en fri, selveiende bondestand, det var mot Guds vilje. Franco reiste
25 oprørsfanen mot landets lovlige myndigheter, og i Guds og fedrelandets navn
førte han sin fremmedlegion til kamp mot de spanske bønder og arbeidsfolk.

En av de siste heltebedrifter han øvet, var å fylle arenaen i Badajoz med fanger og

30 feie plassen med mitraljører. Tyskerne øvet sig til den kommende krig ved et
luftbombardement av tre små baskiske byer, Guernica, Eibar, Durango. De var
fullkommen forsvarsløse. Flyverne kunde stryke i lav høide over hustakene, og
der blev drysset ut over dem et fullstendig tilstrekkelig antall brann- og
sprengbomber. Den flyktende befolkning blev beskytt med mitraljører fra
35 flyene, da de prøvde å redde sig ut av de brennende byene.

Siden har hundre tusener av frihetskjemper fylt de spanske fengsler og
konsentrasjonsleirer. 40.000 sitter der den dag idag. Det er ganske få dager siden
de siste henrettelser fant sted, og de vil fortsette, så lenge Franco sitter ved
40 makten.

Han har nu fått tid til å stabilisere sin makt. Han har henimot en million mann
under våpen, derav over 100.000 marokkanere og omkring 40.000 tyskere. De
har i god tid reddet sig ned til Spania, hvor de har funnet en hjertelig mottagelse
45 og en basis for sitt neste fremstøt. For to dager siden sperret Frankrike sine
grenser mot Spania. Vi venter, at den øvrige verden vil ta tilsvarende skritt. Vi
venter -

Den engelske utenriksminister Bevin, har forsikret, at Franco-styret er ham en
50 vedderstyggelighet. Men i det øieblikk der blir tale om å avbryte Englands
forbindelser med Spania, da er det likesom der melder sig betenkeligheter. Og
Amerika ligger lenger borte - efter Roosevelts død.

Hvad det nu kan komme av, så opstår der gjerne betenkeligheter i siste øieblikk,
55 man skal ta konsekvensene av de for lenge siden anerkjente, teoretisk anerkjente
menneskerettigheter, gjennomføre dem eller forsvare dem.

Det engelske folk har i fem år kjempet mot fascismen. Det forlanger av sin
regjering, at kampen skal føres til ende. Det er heller ingen grunn til å tvile på
60 mr. Bevins opriktighet, når han erklærer, at Franco-regimet er ham en
vedderstyggelighet. Men der er investert adskillig engelsk kapital i spansk
grubedrift og industri og Englands handel på Spania er ikke ubetydelig. Det vet
Franco.

65 Det er nok mulig at Spania vil bli befridd allikevel. Men fremdeles er kampen
for frihet nødvendig, så lenge kapitalen profiterer på menneskelig arbeidskraft,
og så lenge statsmakten undertrykker og straffer offentlig ordskifte.

70 Vi som står her, er en liten gruppe studenter og intellektuelle, og vi tilhører et
lite folk. Vi kan ikke gjøre meget. Men vi kan gjøre vår plikt. Vi skal tydelig gi vår
mening til kjenne overalt, hvor vi har anledning til det.

Gjør vi det, da kan vi ha håp om, at den bevegelse vi deltar i, vil bre sig. Hver
75 eneste gruppe av anstendige og socialt tenkende mennesker, som er sluttet
sammen i en eller annen forening, likegyldig til hvilket formål, de kan på første
møte som de holder, henvende seg til statsmaktene og ganske enkelt si: Vi vil be
statsmaktene gjøre hvad de kan, for å gjennomføre den universelle frihet og den
verdensfred, vi har kjempet for.

80 De aller fleste foreninger har også forbindelse med lignende sammenslutninger i
utlandet. Skriv til dem, og be dem ta op samme sak! Da vil der kanskje til slutt
reise sig en folkeopinion i alle siviliserte land, en opinion så mektig, at den feier
bort alle statsmannskloke betenkeligheter.

85 Men la det fremfor alt være et løfte, at vi som idag demonstrerer for friheten, vi
skal i morgen og alle kommende dager være beredt på å kjempe for den. Det er
ikke unødvendig. Det er ikke latterlig. Det er ikke forgjeves!

90

Kilde

Øverland, Arnulf (1946): Det har ringt for annen gang, Oslo: Aschehough

95

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/franco>

100

105